

Concerto Budapest 2022/2023 évad

MÁRCIUS

Eötvös Péter, Szűcs Máté és a Concerto Budapest

2023. március 26. vasárnap 19:30

Műpa

Kiemelt ajánlat: 50% kedvezmény minden jegyre

WAGNER: Siegfried-idill

EÖTVÖS PÉTER: Respond – **magyarországi bemutató**

- szünet -

IVES: IV. szimfónia

Közreműködik: **Szűcs Máté** brácsa, **Kiss Péter** zongora

ELTE Bartók Béla Énekkar

Concerto Budapest

Vezényel: **Eötvös Péter, Dubóczky Gergely**

A nagyzenekarokban gondolkodó Richard Wagner kíségyüttesre komponált születésnap ajándéka, Eötvös Péter csökkentett apparátusra újrafogalmazott brácsaversenye Szűcs Máté szólójával, valamint Charles Ives két karmestert is foglalkoztató, Magyarországon eddig csak egyszer játszott, grandiózus zenekarra megálmodott szimfóniája – mindez Eötvös Péter irányításával a Concerto Budapest hangversenyén, mely során az is bebizonyosodik, hogy a zenei minőség tekintetében a méret nem számít.

Richard Wagner 1870 karácsonyán zenével ébresztette a születésnapos Cosimát, mintegy reggeli szerenád adva egy kíségyüttesrel felesége szobájának ajtajánál: a Siegfried-idill az opera harmadik felvonásának fontos témáit vonultatja fel, megszólal benne a Brünnhilde ébredését kísérő dallam, Siegfried kürtszignálja, valamint az erdei madár éneke – dráma helyett nyugalom és kiegyensúlyozottság. Wagner művéhez hasonlóan egy korábbi kompozíció újragondolása Eötvös Péter Respond című brácsaversenye, mely jelenlegi formájában először szólal meg hazánkban. Eötvös 1998-as Replica című darabját dolgozta át a pandémiás helyzetnek megfelelően: a negyvenkilenc fős zenekart harminckét fősre redukálta, a mű pedig ezzel párhuzamosan új zenei gondolatokkal bővült. A Három nővér című operához több szálon is kapcsolódó brácsaverseny és annak címe kapcsán a következőket fogalmazta meg a szerző: „A válaszok újabb kérdéseket vetnek fel. Az így létrejött

párbeszéd során a legkülönbélebb érvek hangzanak el, s mint egy összetört tükör szilánkjai, olyan képet tükröznek, amelynek eredetijét csak sejteni lehet.” Az amerikai Charles Ives zenéje szinte semmihez nem hasonlítható, a biztosítási ügynökként dolgozó komponista külön utakon járt, újításaival pedig megelőzte korát. A kísérletező szerző 1910-től közel másfél évtizeden át dolgozott legösszetettebb művén, Negyedik szimfóniáján, a hatalmas apparátust igénylő bonyolult mű azonban csak 1965-ben hangzott el először teljes egészében. A Müpában eddig még nem szólalt meg, Budapesten is először – és eddig utoljára – 2001-ben, akkor szintén Eötvös Péter vezényletével, így izgalmas felfedezésre (míg másoknak újratálalkozásra) kínál alkalmat a Concerto Budapest hangversenye.

Magyar Kincsek 4.

2023. április 20. csütörtök 19:30

Pesti Vigadó, Díszterem

BARTÓK: Versenymű két zongorára és zenekarra, BB 121

- szünet -

LISZT: Dante-szimfónia

Közreműködik: **Ránki Fülöp, Berecz Mihály** zongora, **Rácz Zoltán, Fábry Boglárka** ütőhangszerek

Concerto Budapest

Vezényel: **Kovács János**

A sorozatzáró koncerten két nagyszabású remekművel búcsúzik a Magyar Kincsek 2022/23-as évada, a magyar zenetörténet világszerte legismertebb két mesterének életművéből választva programját. Bartók Béla Versenymű két zongorára és zenekarra című, 1940-es kompozíciója a három évvel korábbi kézzongorás és ütőhangszeres szonátából lelkedzett, s a háromtétéles mű ebben az átdolgozott formában is kiemelkedő szerepet juttat az ütőhangszeres művészeknek. A Kovács János által vezényelt

program második felében a liszti szimfonikus oeuvre egyik csúcsteljesítménye, az 1855–56-os Dante-szimfónia következik, amelynek megszólaltatásához a komponista eredetileg vetített képeket és egy szelgépét is rendelt volna. „Nem! Nem! Ezt ne! Ki vele! Ne legyen benne fenséges Úristen! Maradjunk a gyengéd, nemes, lebegő befejezésnél!” A szimfónia dedikáltja, Richard Wagner e felkiáltásokkal próbálta lebeszélni barátját (és majdani apósát) a zárlat „bombasztikus” megoldásáról, s vélhetőleg ennek hatására Liszt kétféle befejezést is lehetővé tett háromtétéles műve mindenkori előadói számára.

Eötvös Péter és a Concerto Budapest – Ligeti Ensemble

2023. április 27. csütörtök 19:30

Budapest Music Center

MARTIN CHRISTOPH REDEL: Les Adieux, op. 61 Hommage à Györgi Ligeti (2006)

EÖTVÖS PÉTER: Dodici per sei

- szünet -

EDGAR VARÈSE: Déserts

(Bill Viola filmjének vetítésével)

Közreműködik: **Concerto Budapest – Ligeti Ensemble**

Vezényel: **Eötvös Péter**

2018-ban koncertezett először a Concerto Budapest égisze alatt született formáció, a Ligeti Ensemble, melynek legfőbb célja, hogy bemutassa a 20. és 21. század legjelentősebb műveit, kiemelt hangsúlyt fektetve az új magyar kompozíciók bemutatására. BMC-beli áprilisi koncertjüket Eötvös Péter vezényli, aki saját műve mellett a már fiatalon hazai és nemzetközi sikereket elért német zeneszerző, Martin Christoph Redel, és a francia-olasz származású, ám életének nagy részében Amerikában alkotó Edgard Varèse egy-egy fontos darabjával ismerteti meg a hallgatóságot.

Elsőként Redel 2006 késő nyarán komponált darabja, a Les Adieux csendül fel, melyet a 2006 júniusában elhunyt Ligeti György által inspirálva és rá emlékezve az NRW Junge Kammerphilharmonie zenekar 2007-es portugál turnéjára írt.

Az elektronikus zene atyjaként is emlegetett Varèse műveinek legfőbb szervező eleme a hangzás, a hangszín és a ritmus. A kortársaira és a későbbi korok alkotóira is nagy hatást gyakorló komponista – fanatikus rajongóinak egyike például Frank Zappa volt – Déserts (1950–54) című műve a fúvósok és ütők mellett magnószalagot is alkalmaz: a cím nemcsak a fizikai sivatagokra utal, hanem az emberi lélek sivatagjaira is, „távoli belső terekre, melyeket távcső sem láthat, ahol az ember egyedül van”. Az eredetileg egy modernista film zenéjének készült Déserts előadását ezúttal is mozgókép kíséri, a kortárs amerikai videóművész, Bill Viola alkotása. Redel és Varèse művei között Eötvös Péter saját, hat csellóra komponált Dodici per sei című műve hangzik el, melyet a Berliini Filharmonikusok 12 csellistája mutatott be, és amely Cello Concerto Grosso című művének struktúráját és zenei anyagait veszi át, gondolja tovább.

Mihail Pletnyov és a Concerto Budapest

2023. május 3. szerda 19:30

Műpa, Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem

SIBELIUS: Pelléas és Mélisande, op. 46

SIBELIUS: d-moll hegedűverseny, op. 47

- szünet -

RACHMANINOV: A holtak szigete, op. 29

SZKRJABIN: Az eksztázis költeménye, op. 54

Közreműködik: **Abouzahra Amira** hegedű

Concerto Budapest

Vezényel: **Mihail Pletnyov**

Bár Finnország és Oroszország kapcsolata finoman szólva is ritkán volt mentes a konfliktusoktól, a világhírű zongoraművész-karmester, Mihail Pletnyov és a Concerto Budapest hangversenye bebizonyítja, hogy a két nemzet zenéje, kultúrája igenis jól megfér egymás mellett, ráadásul a koncerten elhangzó művek, Sibelius, Rachmaninov és Szkrjabin legtermékenyebb időszakának darabjai épp a századfordulón, a 20. század első évtizedének második felében keletkeztek.

A svéd anyanyelvű, hosszú életű Jean Sibelius a finnek legnagyobb nemzeti zeneköltője volt, akit már életében hatalmas megbecsültség, sőt kultusz övezett, hazájának kultúrája által ihletett művei a fin de siècle és a 20. század első felének egyik legeredetibb nemzeti zeneszerzőjévé tették őt. A mai koncerten elhangzó művei azonban nem a finn hagyományból merítettek, hiszen 1905-ös kísérőzenéje Maeterlinck drámájához, a Pelléas és Mélisande-hoz

készült, ebből született a kilenc tételes szvit, egyik legnépszerűbb koncertdarabja. A Sibelius-életmű leggyakrabban játszott kompozíciója azonban mégsem ez, hanem eggyel későbbi opusa, az 1904-ben írt, egy évvel később revideált concerto, a d-moll hegedűverseny. A szenvedélyes versenyműnek magyar vonatkozása is van, hiszen az átdolgozott változat címzettje az akkor tizenkét éves csodagyerek, Vecsey Ferenc volt. Sibelius Hegedűversenye ma már kötelező repertoárdarab valamennyi hegedűs számára, a szólót ezúttal egy ugyancsak nagyon fiatal muzsikussal, a 2005-ben született egyiptomi-magyar Abouzahra Amira játssza, aki szintén tizenkét esztendő volt, amikor 2017-ben megnyerte a Virtuózok tehetségkutatóját. A hangverseny második részének szerzői és művei több ponton kapcsolódnak egymáshoz: Szergej Rachmaninov és Alekszandr Szkrjabin osztálytársak voltak, majd egymástól merőben eltérő zenei nyelvet alakítottak ki. Az Arnold Böcklin festménye, jobban mondva annak fekete-fehér reprodukciója által inspirált szimfonikus költemény, A holtak szigete 1908-ban keletkezett. A Dies irae dallamát is feldolgozó kompozíció után egy ugyancsak 1908-ban befejezett mű, a szinesztéta – vagyis a hangokhoz színeket társító – Szkrjabin egyik legjelentősebb alkotása, Az ekstázis költeménye szólal meg, mely a szerző híres misztikus akkordját használja, és amely a komponista szerint a „felszabadult cselekvés öröme”.

Jonathan Biss és a Concerto Budapest 1.

2023. május 13. szombat 19:30

Zeneakadémia, Nagyterem

LIGETI: Concert Românesc

BEETHOVEN: IV. (G-dúr) zongoraverseny, op. 58

- szünet -

RIMSZKIJ-KORSZAKOV: Seherezádé – szimfonikus szvit zenekarra az „Ezeregyéjszaka” nyomán, op. 35

Közreműködik: **Jonathan Biss** zongora

Concerto Budapest

Vezényel: **Keller András**

„Jó és rossz egyszerre” – így ítélte meg fiatalkori műve, az 1951-es Concert Românesc minőségét Ligeti György, s ha érthetjük is, hogy a korszakra valló és modelljeit (például Bartók Román népi táncait) felismertető kompozíciót szerzője miért kezelte fenntartásokkal, ez az alkotás mindmáig méltán remekül megél a koncerttermekben – ami aligha mondható el az ötvenes évek legtöbb hasonzzellemű darabjáról. Hasonló alkotói kételynek még az árnyéka sem kísérte Beethoven IV. (G-dúr) zongoraversenyét, amelynek műindító magánszólamát elsőként maga a komponista játszotta, ezúttal

pedig a Beethovennel oly elmélyülten foglalkozó amerikai Jonathan Biss fogja megszólaltatni. A Kossuth-díjas Keller András vezényletével végezetül a mesés hangszerelésű és éppily mesés témájú klasszikus zenei slágerdarabot, a Seherezádé-szvitet játssza el a Concerto Budapest együttese. Az Ezeregyéjszaka meséin alapuló 1888-as Rimszkij-Korszakov-alkotás mindazonáltal úgy is tévedhetetlenül varázslatos hangulatot teremt, ha netán egyáltalán nem ismernénk Szindbád kalandjait vagy Sahriár szultán figuráját.

Jonathan Biss és a Concerto Budapest 2.

2023. május 14. vasárnap 19:30

Zeneakadémia, Nagyterem

LIGETI: Concert Românesc

MOZART: G-dúr zongoraverseny, K. 453

- szünet -

RIMSZKIJ-KORSZAKOV: Seherezádé – szimfonikus szvit zenekarra az „Ezeregyéjszaka” nyomán, op. 35

Közreműködik: **Jonathan Biss** zongora

Concerto Budapest

Vezényel: **Keller András**

Nagyobbára a hazai ötvenes évek nemzeti klasszicista irányzatának reprezentánsa, ám helyenként már a majdani Ligeti György stílusjegyeinek megelőlegezője. Ez az 1951-es Concert Românesc, amelynek uralkodó népies divertimento-hangvétele végül egyfajta örülési jelenetbe torkollik: „jó és rossz egyszerre”, ahogyan azt maga az erős önkritikával megáldott komponista vélte. A korai Ligeti-mű nyomában egy érett Mozart-remek, az

1784-es G-dúr zongoraverseny következik, méghozzá a zongoraművészi működés mellett zenei íróként, tanárként és fesztiváligazgatóként (Marlboro Music Festival) is tevékeny Jonathan Biss szólójával. E zongoraverseny kapcsán rendszerint azt az anekdotát szokás emlegetni, mely szerint Mozart kedves seregélye képes volt elfütyülni a mű harmadik tételének melódiáját. A Keller András által összeállított és vezényelt koncert zárószáma ellenben egy teljes mesegyűjtemény felemlítését teszi indokolttá, hiszen Rimszkij-Korszakov 1888-as, parádés hangszerelésű szimfonikus szvitje Az Ezeregyéjszaka meséin alapul, s élményszerűen meg is idézi a címszereplővé megtett Seherezádé alakját csakúgy, mint a hajós Szindbádét.

A francia romantikus operák rejtett kincsei

2023. június 3. szombat 19:30

Zeneakadémia, Nagyterem

Joncières, De Grandval, Godard, Massenet, Thomas, Gounod, Fourdrain és Offenbach művei

Közreműködik: **Gabrielle Philiponet**, **Anaïs Constans** szoprán, **Anna Dowsley** mezzoszoprán, **Michael Arivony** bariton

Concerto Budapest

Vezényel: **Vashegyi György**

Részletes műsor:

Victorin de Joncières: Berta királynő – Előjáték

Victorin de Joncières: Lancelot – Ginevra és Artúr kettőse

Charles Gounod: Rómeó és Júlia – Előjáték, Júlia áriája

Clémence de Grandval: Mazeppa – Előjáték, Mazeppa áriája, Matrena és Mazeppa kettőse

Félix Fourdrain: Vercingetorix – Előjáték és Fausta áriája

Charles Gounod: Zamora adóssága – Xaïma és Hermosa kettőse

- szünet -

Charles Gounod: A véres apáca – Nyitány

Ambroise Thomas: Francesca da Rimini – Francesca, Ascanio és Guido tercettje

Benjamin Godard: Tasso – Léonora áriája, Léonora és a herceg kettőse

Jules Massenet: A Szűz – A Szűz eksztázisa

Benjamin Godard: Dante – Előjáték, Gemma románca, Gemma és Beatrice kettőse

Jacques Offenbach: Párizsi élet – Pauline, Madame de Folle-Verdure, Madame de Quimper-Karadec és a báró kvartettje

Mi tagadás, a francia operairodalmat itthon jobbra csupán néhány slágermű képviseli a repertoáron és a köztudatban, s így a Carmen és a Faust mellé még jó, ha a Hoffmann meséi meg a Sámson és Delila odafér e szűk rekeszbe. Jóllehet, ennél sokkal, de sokkal gazdagabb ez az operai tradíció, amint erről az utóbbi években Vashegyi Györgyék számos produkciója meggyőző bizonyosságot adhatott. Most is neki, valamint a rangos és hazánkba

visszajáró külföldi énekesgárdának köszönhetjük majd azt, hogy a francia romantikus opera rejtett kincseivel és gyöngyszemeivel megismerkedhetünk. Hiszen olyan, bizony még névről sem igen ismerős komponisták operarészletei fognak megszólalni ezen a gálán, mint Victorin de Joncières vagy a női zeneszerző Clémence de Grandval. S a gall zene tisztelt és általunk is ismert, vagy legalábbis ismerni vélt mesterei, így Massenet, Gounod, Offenbach és Thomas operai életművéből is jószerint csupa olyan ária, duett és tercett hangzik majd el, amelyet jó eséllyel épp most, e koncert révén fogunk felfedezni magunk számára.